

ויקרא, מקורות, ד"ר חזות גבריאל

טעמי הקרבת הקרבנות

1. "את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו" (במדבר כח, ב)

2. הרמב"ם בספרו מורה נבוכים

"אי אפשר לצאת מן ההפך אל ההפך (הקצה אל הקצה) פתאום - ולזה אי אפשר, לפי טבע האדם, שיניח כל מה שהרגיל בו פתאום" (מורי"נ ח"ג, פ"לב).

3. "לא גזרה חכמתו יתברך להניח מיני (צורת) העבודות (שהיו נוהגים לעבוד לאילילים) ההם כולם ולעזבם ולבטלם, כי אז היה זה מה שלא יעלה בלב לקבלו, כפי טבע האדם, שהוא נוטה תמיד למורגל. ומפני זה השאיר יתברך מיני העבודות ההם והעתיקם מהיותם לנבראים ולעניינים דמיוניים שאין אמיתות להם - לשמו יתברך, וצונו לעשותם לו יתברך. "ועשו לי מקדש", "מזבח אדמה תעשה לי", "אדם כי יקריב מכם קרבן ליי" (שם).

4. הסבר ב' של הרמב"ם

"בעבור שרצה הקב"ה, שיימחה זכר הדעות הללו אשר אינם אמיתיות, ציוונו להקריב אלו השלושה מינים לבד. עד שיהיה המעשה אשר חשבוהו תכלית האיסור (דהיינו שחיטת הבהמות הנ"ל), בו יתקרבו אל האלוה, ובמעשה ההוא יכופרו העוונות" (על ידי הקרבת הקורבנות) (שם).

"על כל קרבןך תקריב מלח" (ויקרא ב, יג). עוד נאמר בתורה כי אסור להקריב שאור (דהיינו חמץ) ודבש "כל שאר וְכֹל דְּבַשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לַה" (ויקרא ב, יא).

"ומפני ש'עובדי עבודה זרה' היו מקריבים שאור, ומלחלחים קרבניהם בדבש, וכן לא תמצא בדבר מקרבנותם מלח, מפני זה הזהיר האלוה מהקריב "כל שאור וכל דבש", וציוה בהתמדת המלח, "על כל קרבנדך תקריב מלח" (שם).

5. הסבר שלישי של הרמב"ם

" וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן "

6. הרמב"ן :

"והנה הם דברי הבאי, יעשו שולחן ה' מגואל שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם, ולשון הקרבנות את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי, וחלילה שלא יהא בהם שום תועלת ורצון רק שוללות (לשולל את) העבודה זרה מדעת השוטים" (רמב"ן ויקרא א, ט).

"והנה נח בצאתו מן התיבה עם שלשת בניו אין בעולם כשדי או מצרי, הקריב קרבן וייטב בעיני ה' והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ולא היה עדיין בעולם שמץ עבודה זרה כלל" (שם).

"כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו... ואלה דברים מתקבלים ומושכים את הלב כדברי אגדה."

"ועל דרך האמת יש בקרבנות סוד נעלם"

7. הסבר הכוזרי

"אמר הכוזרי: ועתה אבקש ממך כי תבינני. כל אשר קראתי בתורה על הקרבנות דבר שקשה על השכל לקבלו. למשל, מה שנאמר: את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי. האין פרוש הדברים כי הקרבנות קרבנות לה' הם, והם לחמו וריח ניחוח לו!" (מאמר שני אות כה).

"לא אָקח מִבֵּיתְךָ פָּר, מִמִּכְלָאֲתֶיךָ עֲתוּדִים (זכרי עזים) כִּי לִי (שייכים) כָּל חֵיטּוֹ יָעַר (חיות היער), בְּהֵמוֹת בְּהֵרֵי אֶלֶף (באלפי הרים) יִדְעָתִי כָּל עוֹף הָרִים, וְזִיזוּ שְׂדֵי (רמש השדה) עִמָּדִי. אִם אָרְעָב לֹא אֶמְרָ לָךְ, כִּי לִי תִבֵּל וּמְלֹאָה" (תהילים נ, ט - יג).

"וונעלה מזה אומר אני. תורת האלהים היא, ומי שקיבלה בתמימות בלי התפלפלות ובלי התחכמות מעלה הוא מן המתחכם והחוקר. אך מי שנטה מן המדרגה העליונה הזאת אל המחקר, מוטב לו כי יבקש טעם לדברים האלה אשר יסודם בחכמה האלוהית, מאשר יעזבם לסברות רעות ולספקות המביאים את האדם לאבדון" (שם, כח).

שפת אמת: "והכהן הוא השלום אשר על ידו יכולין כל הברואים לעלות דצח"ם. כידוע מעניין הקרבנות והקטורת" (פנחס תרל"ח, בשלח תרע"ג). וכן כתב בספר פרי הארץ: "וכן עניני הקרבנות והקטורת שהוא העלאת דצח"מ" (פרי הארץ, תצוה).

8. הרב קוק

ולכאורה דבר פשוט הוא, שיסוד התחיה ותגבורת החיים ואפילו העמדת הכוחות במצבם ההווה צריך הוא להימשך מהזלת אור חיים פנימיים, מלח טל של דעה ורגש, הגורם לחבב ולהעמיד את המעשים הנסמכים עליהם. ולתכלית זו הלא העבודה היותר נצרכה היא: **הרחבת הדרישה בטעמי המצוות** באופן עמוק, המלא חיים מקוריים" (מאמרי הראי"ה עמ' 18).

"...בענין היחש של ההשגות המופשטות, עם פרטי המעשים. המשל היותר טוב בזה הוא היחש של הגילוי הנשמתי של האדם בכללו, בדיבורו המתחלק למבטאים ולאותיות, שהם נושאים בקרבם את התכונה הרוחנית של המחשבה. אף על פי שעצם המחשבה במקוריותה היא נשגבה מכל מבטא והגיון קולי, מכל מקום הערך של המחשבה אל הדיבור הוא ערך עצמי, ואנו רואים שהדיבור מברר לפעמים גם כן את המחשבה, ובאמת הדיבור הוא המחשבה הגופנית.

"...הנני צריך להעריך עוד על כללות דרך הדרישה של טעמי תורה, שהמצוות הן כדמות האותיות והתיבות שעל ידן אנו מבינים את המושגים..." (אגרות הראי"ה א, עמ' קד).

"יסוד הדרישה בטעמי מצוות בנוי על פי ידיעת האמת בסוד החכמה האלוקית, איך שכל מה שהוה בעולם, אף על פי שיוצא הוא מצד סיבות שונות, ואפילו אותן היוצאות מסיבות מנהגים אנושיים, מונהגים ברצון או בהסכמה, או כל דרכים של חידוש שמקבלת החברה האנושית, הכל מונהג מטעם ההשגחה האלוקית להוציא לאור את תכלית הטוב של החפץ האלוקי. ואותם האורות השכליים שיוצאים על ידי פגישת השכל האנושי עם משפטי התורה, הם תולדות נאמנות שהונחו לכך כדי להוציאם אל הפועל על ידי הפגישה הזאת" (עין א"ה, שבת א, עמ' 74, פסקא כו).

"... אבל בטבעו הוא הולך ומתחלש כי נקודת הזוהר היותר עליונה אצלו היא העבר. ואולם באמת הרי היסוד היותר עיקרי הגנוז ומקופל בטעמי המצוות ונימוקיהן הוא העתיד..." (מאמרי הראי"ה עמ' 18).

"עבודת אלוקים על ידי קרבנות, היא עבודה מתקבלת אל הדמיון ההמוני הגס, ודווקא בזה מונחת נקודת גובהה. זה הדמיון אוצר בקרבו את ההארה היותר עליונה, כמו שאהבת החיים, קישור המשפחה, וכיוצא ברתוקי החיים, הינם אמיצים בדמיון ההמון, והביקורת באה ומחלשת אותם, עד שתבוא ההכרה העליונה ותשיב להדמיון ההמוני את רכושו, מזוקק ומוצדק בצדק נצחוני..." (ערפלי טוהר עמ' י).

"כשתשאב הנשמה האנושית יפה יפה אל קרבה את כל הטל הפנימי, הכמוס בכל מלא חק ומשפט, אז רק אז תשא אבר אל החופש העליון המעודן, העומד ממעל להשמות האלוקיים הנקראים בעולמנו, המעולף בקדרות. ומה דמיון ידמה כבודו את משא הנפש של ביטול המצוות והקרבנות, המקודש והמיושב, לאותה התנועה החולנית והמסואבת של מאיסת החוקים, שאנו נפגשים בה בדורנו, שאנו מוצאים את עצמנו מחויבים ללחום בה ברוב כשרון ועז חיים". (אגרות הראי"ה א, עמ' קעז).